

Samarqand davlat universitetning kattaqo'rg'on filiali Pedagogika va tillarni o'qitish fakulteti 3-bosqich Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalariga 5-semestr uchun «Ona tili – o'qish savodxonligi va uni o'qitish» fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmlar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).
1.	1-mavzu: Savod o'rgatish davrida o'qish va yozuv darslarining tashkil etilishi	Savod o'rgatish metodikasining maqsad va vazifalarini gapirib bering (T.I.: <i>o'qish, yozuv, tuzilish, dars, yozuv</i>)	Savod o'rgatishda hozirgi zamon analiz-sintez tovush metodini izohlang (T.I.: <i>tovush, analiz, sintez, harf, analitik-sintetik, diksiya, nutq</i>).	Savod o'rgatish jarayoni bosqichlarini izohlab bering	Savod o'rgatishning mashq turlari haqida ma'lumot bering	Savod o'rgatish davrida boshlang'ich yozuvga o'rgatishni izohlab bering.

2.		O'zbek tilining tovush tuzilishi va grafikasi haqida fikr yuriting (T.I: lotin yozuvi, unlilar, undoashlar)	Savod o'rgatish davri o'qish va yozuv darslariga qo'yiladigan talablarni izohlang (T.I: to'g'ri ifodali, obrazli, aniq logik nutq)	Savod o'rgatishda tovush-harf bilan tanishtirishni tahlil qilib bering	Ona tili darslariga qo'yiladigan talablarni sanab tushuntiring	O'qish darslarining tarbiyalovchi imkoniyatlarining ahamiyatini izohlab bering
3.		Yangi avlod boshlang'ich ta'lim ona tili kitoblarining mazmuni haqida fikringiz. (fonetika, leksikologiya, o'quv grammatik topshiriqlar...)	Grammatikaning bugungi kundagi vazifasi nimalardan iborat? (bilish, lingvistik materialni tanlash...)	Til o'qitish tajribasidagi uch xil yondashuvni tushuntirib bering.	Fransuz yozuvchisi Daniel Pennakning Savodsizlik haqidagi fikrini aytib, tahlil qilib bering.	Eski darsliklar va yangi darslik o'rtasidagi farqlarni tahlil qilib bering.
4.	2-mavzu: O'qish darslarining maqsad va vazifalari, ta'limiy-tarbiyaviy ahamiyati	O'qish malakasi haqida tushuncha bering (T.I: «: o'qish mavzulari, o'qish sur'ati, nutq madaniyati, bo'g'inlab o'qish,)	O'qish malakasining sifatlari: to'g'ri, tez, ongli o'qishni izohlab bering (T.I: , avtomatlashgan o'qish, ifodali o'qish, to'g'ri o'qish, ongli o'qish)	O'qish darslarida qo'llanadigan metodlarni yoritib bering	O'qish darslari oldiga qo'yiladigan didaktik vazifalar deganda nimani tushunasiz?	Xato o'qishning oldini olish uchun nimalar e'tiborga olinadi?
5.		Nutqiy faoliyatning asosiy turlarini tahlil qilib bering. (T.I: retseptiv nutq, ekspressiv nutq...)	Nutq malakalarini izohlang. (T.I: o'qib tushunish, tinglab tushunish...)	O'qish – ta'lim vositasini tushuntirib bering	O'qib tushunish faoliyatining xususiyatlarini yoritib bering	O'qish shakllarini – intensiv va ekstensivni izohlang.
6.		O'quvchi nutqidagi xatolarning sabablari nimalardan iborat? (nutqning e'tibordan chetda qolishi, darslar tipi bir xil...)	Yozuv haqida umumiy ma'lumot bering. (mixxat yozuvlar, mil.avv. 3500-3000-yillar,)	Piktografik, ideografik, fonografik yozuvlarni farqini aytib bering.	Dunyo tillari va ularning yozuvlari haqida ma'lumot bering..	Yozish ko'nikmalarini shakllantirish haqida ma'lumot bering.
7.	3-mavzu: O'qish darslarida qo'llaniladigan metodlar	Izohli o'qishga XX asrning 60-70-yillarida asos solingani haqida fikr yuriting (T.I: K.D.Ushinskiy, Asqar Zunnunov...).	Izohli o'qishda qanday tamoyillarga to'liq amal qilingandagina muvaffaqiyatli bo'ladi (T.I: hayot bilan bog'liq holda, ongli va ta'sirchan bo'lishi).	Badiiy asarni izohli o'qishga yaqin bo'lgan metodlardan biri ijodiy o'qish haqida ma'lumot bering.	Boshlang'ich ta'lim tizimida mantiqiy o'qish (matnni to'g'ri, tushunib, tez (me'yorida) o'qish) va adabiy o'qish mukammal o'zlashtirilganidan so'ng ifodali o'qishga o'tilishini izohlang	O'qish darslarida reproduktiv metodning qo'llanilishini tushuntirib bering.
8.		O'qish materiallari bilan oldindan tanishishning bosqichlarini izohlang. (T.I: morfologik va sintaktik muammolar, notanish so'zlar, qoliqlar...)	O'qib tushunish malakalariga oid mashqlar ustida ishlashni ayting. (T.I: matn, so'z, mazmun...)	O'qib tushunishni tekshiradigan savollar bilan ishlash bosqichlarini tahlil qilib bering.	O'qish tezligi nima?	O'qib tushunish nimani anglatadi va o'qish texnikasining bosqichlarini tahlil qiling.

9.	4-mavzu: O'qish malakalari va ularni takomillashtirish usullari. O'qish turlari	Tinglab tushunish xususiyatlarini ayting. (T.I.: motivatsion rag'batlantiruvchi, tahliliy sintetik, yuqori...)	Tinglab tushunish bosqichlari va kompetentligini izohlang. (nutqni eshitish, farqlash, anglash...)	Tinglab tushunish tamoyillarini izohlang.	O'qilgan matnni tinglab tushunish mexanizmlari haqida ma'lumot bering.	Tinglab tushunish muammolarini tasnifi bo'yicha izohlang.
10.		Tinglab tushunish ko'nikmalarini shakllantirish deganda nimani tushunasiz? (T.I.: matn, mashq, yo'naltirish, hajm, o'qish....)	3- sinfning 1- yarim yilligida va 2- yarim yilligida qancha so'z o'qiy olishiga izoh bering.	4-sinf o'quvchilarining o'qish tezligi haqida ma'lumot bering.	Ifodali o'qish qonuniyatlarini izohlang.	Ifodali o'qishga tayyorlanish shartli ravishda uch bosqichga bo'linishini tahlil qiling.
11.	5-mavzu: Boshlang'ich sinflarda badiiy asarni tahlil qilishning metodik shartlari	Badiiy asarni tahlil qilishdagi metodik shartlarini tushuntiring. (T.I.: o'qitish, ta'lim tamoyillari, qoninuyatlari).	Didaktik tahlilning vazifasini izohlang (T.I.: o'rgatish, o'rganish, o'qitish, ta'lim, bilim).	Badiiy asarni tahlil qilishda o'qish turlari haqida ma'lumot bering.	Boshlang'ich sinflarda badiiy asarni tahlil qilishning bosqichlarini izohlang.	4-sinflarda ovozli o'qish bilan birga ichda o'qishning ham foydalari haqida ma'lumot bering.
12.		Badiiy asarni tahlil qilishning adabiy asoslari haqida ma'lumot bering. (T.I.: o'qish mavzulari, o'qish sur'ati, nutq madaniyati)	Kichik yoshdagi o'quvchilarning badiiy asarni idrok etishdagi psixologik xususiyatlarini tushuntiring. (T.I.: idrok qilish, psixologik xususiyatlar.....)	Ichda o'qish quyidagi afzalliklarga ega, mohiyati va uning vazifalarini izohlang.	Boshlang'ich sinflarda badiiy asar ustida ishlash jarayoni bosqichlari: Tayyorgarlik davri, sintez, analiz, ikkinchi sintezi haqida ma'lumot bering.	Ovozli o'qishning afzalliklari haqida ma'lumot bering.
13.		Badiiy asarlarda tahliliy o'qishning o'rnini tushuntirib bering. (T.I.: matn, leksika, fonetika...)	Adabiyot va uning insoniyat hayotidagi o'rnini haqida buyuklarning fikrlaridan misollar keltiring. (T.I.: Fitrat, Behbudiy....)	Badiiy adabiyotda tarbiya bilan ta'limning uzviyligini adabiyotshunoslar fikri orqali aytib bering.	A.Qahhorning "Adabiyot atomdan kuchli..." degan fikrini tahlil qilib bering.	"Bir soat yaxshi o'tilgan dars buyuk bir asardan ustun"ligini o'qish darslarida qanday amal qilishini misollar orqali tushuntirib bering.
14.	6-mavzu: Badiiy asar ustida ishlash. Badiiy asarni o'qishga tayyorgarlik va asar bilan tanishtirish	Og'zaki nutq turlarini tahlil qilib bering (T.I.: ichki nutq, tashqi nutq, tayyorlangan va tayyorlanmagan nutq...).	Og'zaki nutqning tinglovchi uchun muhim jihatlarining mavjud holatini izohlang (T.I.: nutq tezligi, ohang...)	Badiiy asarni o'qishda tayyorgarlik ishlarining vazifalarini izohlab bering.	Asar matni bilan tanishtirishning usullarini tahlil qilib bering	Nutqiy vaziyat yaratish, uning shartli taraflarini tushuntirib bering
15.		Nutq shakllari haqida nimalarni bilasiz? (T.I.: monolog, dialog, polilog...)	Badiiy asarlar orqali monologik nutqni o'stirish mashqlarini tahlil qiling. (T.I.: mashq, nutq, o'qilgan asar...)	Badiiy asarlar orqali diologik nutqning xususiyatlarini izohlab bering	Diologik nutqni o'tirish tizimining bosqichlarini tahlil qilib bering.	Sinf-dars tizimining afzalligi va kamchiliklari nimalarda namoyon bo'ladi, izohlang.

16.	7-mavzu: O'quvchini asar bilan tanishtirish, badiiy asar matni ustida ishlash	O'qish darslarida mustaqil ishning qanday turlaridan foydalaniladi? (T.I. o'qishni mashq qildirish, savollarga javob berish, asar mazmuni)	Asar rejasini tuzish haqida ma'lumot bering. (T.I.: ongli va chuqur tushunish, nutqi va tafakkur....)	<i>Badiiy asarlarni tahlil qilish boshlang'ich sinf o'quvchisiga nima beradi?</i>	Matnni tasvirlash matn ustida ishlashda katta ahamiyatga ega ekanligini tahlil qilib bering	Ta'limning texnik vositalarini izohlang.
17.		O'qilgan asar mazmunini to'liq anglash, bilib olish uchun o'qituvchi topshirig'ini bajarish uchun talab etilish jarayonini tushuntiring. (T.I hikoyani bir sujet chizig'i, matnni qisqartib qayta hikoyalash...)	Rejaning eng oddiy shakli rasmlari reja tuzishning bosqichlarini tahlil qilib bering. (T.I.: rasmlar, rasm chizish, qo'ygan nom, sarlavha)	Tanlab o'qishning tasnifini izohlang.	O'quvchilarning berilgan savol va topshiriqlarga o'z so'zlari bilan javob berish malakasini tahlil qilib bering.	O'quvchilarni savol tuzishga o'rgatish mexanizmini shakllantirishning afzalliklarini izohlang.
18.		A.Avloniyning tarbiyaga oid qarashlarini aytib bering. (T.I.: hayot, mamaot, najot...)	Munavvarqori Abdurashidxonovning ta'lim va tarbiyaga oid qarashlaridan ayting. (T.I.: jug'rofiya, kosmos, fazo...)	2-sinf o'qish darslarining asosiy mavzu va vositalarini ayting.	2-sinf o'qish darslarining mavzu qanday vositalar orqali o'qitiladi?.	2-sinf o'qish darsligida qanday hikoyalar joy olgan va asosiy mavzusi nimalardan iboratligini ayting.
19.	8-mavzu: O'qish darslarida	Sinfdan tashqari o'qishga rahbarlik shakllarini bayon qiling. (T.I.: sinfdan tashqari o'qish, o'quvchilarning faolligini oshirish...)	Sinfdan tashqari o'qishga rahbarlikning yordamchi shakllari haqida ma'lumot bering. (T.I.: Kitobni targ'ib qilish, Yakka tartibdagi yordam va kundalik tekshiruv)	Boshlang'ich maktabda kitobxon o'quvchilarni shakllantirish bosqichlari haqida ma'lumot bering.	Kitobxon o'quvchilarni shakllantirishning tayyorlov bosqichi haqida to'liq ma'lumot bering.	Sinfdan tashqari o'qish darslarining turlari haqida ma'lumot bering.
20.	mustaqil ishlarni tashkil etish	Sinfdan tashqari o'qish darslarini rejalashtirish haqida ma'lumot bering. (T.I.: Sinfdan tashqari o'qish, o'z navbatida, qiziqarli o'qish....)	<i>Sinfdan tashqari o'qish tizimida sinfdan tashqari o'qish darslarining o'rnini va rolini ayting.</i> (T.I.: fan to'garaklari, ekskursiyalar, fakultativ va tanlov bo'yicha kurslar)	Sinfdan tashqari o'qish uchun kitob tanlash tamoyillarini izohlang .	Kitobxon o'quvchilarni shakllantirishning boshlang'ich bosqichi haqida so'zlab bering	Kitobxon o'quvchilarni shakllantirishning asosiy bosqichi haqida ma'lumot bering
21.	9-mavzu: Badiiy asarlarni janriy xususiyatlariga ko'ra o'rganish. Ertakni o'qish metodikasi	Adabiy janrlar haqida ma'lumot bering. (T.I.: hikoya, she'r, ertak, masal, maqol...)	Ertak o'qitish metodikasi haqida ma'lumot bering. (T.I. Xolislik, Tizimlilik, Ko'rgazmalilik...)	Boshlang'ich sinf o'quvchilari ertak bilan amaliy tanishtirilish bosqichlarining mohiyatini izohlang.	Hayvonlar haqidagi ertaklarning mezonlarini izohlang.	Ertakni izohli o'qitish darsining qurilishini tahlil qiling.
22.		Badiiy asarni tahlil qilish tushunchalarini izohlab bering. (T.I.: sujet, asar mazmuni, g'oyasi, mavzusi....)	O'quvchilarning o'quv faoliyatini nazorat qilish turlari, shakl va metodlari haqida ma'lumot bering. T.I. Joriy, Oraliq, Yakuniy	Boshlang'ich sinflarda ertak larni o'qitishning maqsad va vazifalarini izohlang	Ertak terapiyasining ta'limiy-tarbiyaviy, amaliy ahamiyatini izohlang	Xalq og'zaki ijodining boshlang'ich sinflardagi ahamiyatini tahlil qiling.

23.	10-mavzu: Hikoyani o'qish metodikasi	Hikoya matni xususiyatlari haqida ma'lumot bering. (T.I.: hikoya tuzilishi, xodimlar, intrigaga...)	Hikoya matniga misollar keltirib tahlil qiling. (T.I.: romandan olingan hikoya matni, hikoyadan olingan hikoya matni, qisqa hikoyadan olingan hikoya matni...)	O'quvchilarning ta'limiy, tarbiyaviy, ilmiy dunyoqarashini shakllantirishda hikoyalarning o'rnini izohlang.	Boshlang'ich sinflarda hikoya o'qitishning ahamiyati, maqsad va vazifalarini izohlang	Badiiy adabiyotning tarbiya vositalari haqida ma'lumot bering.
24.		Hikoya haqida umumiy ma'lumot bering. (T.I.: matn, hikoya, reja, o'qish, tahlil...)	Hikoya o'qitish metodikasi haqida gapiring (T.I.: izohli o'qish, voqea-hodisa, matn...)	Boshlang'ich sinflarda hikoyalarning o'rni va ta'limiy-tarbiyaviy ahamiyatini izohlang.	Hikoya sxemasi haqida ma'lumot bering.	Hikoyaning inson tarbiyasida tutgan o'rnini biror hikoya asosida tahlil qilib bering.
25.	11-mavzu: Hikoyani o'qish metodikasi	Boshlang'ich sinflarda masalni o'rgatish haqida ma'lumot bering. (T.I.: masal tili, obrazlar, sujeti...)	Masal mumtoz adabiyotimizning qadimiy janri ekanligini tahlil qiling. (T.I)	3-sinf darsligida berilgan masallar va ularning mavzusi haqida ma'lumot bering	Masal janrini boshqa janrlardan farqini tahlil qilib bering.	Alosher Navoiyning masal janriga qo'shgan hissasi haqida ma'lumot bering.
26.		Masal ustida ishlash qanday bosqichlarni o'z ichiga oladi? (T.I.: mazmuni, kompozitsiyasi, xarakteri...)	Jahon adabiyotida yaratilgan masallar va ulardahi tarbiyaviy ahamiyatni yoritib bering. (T.I.: Ezop, Krilov.....)	Masalning ertakdan farqli jihatlarini o'quvchilarga tushuntirishning dolzarbligi, farqli jihatlarini ayting.	Masal matni ustida qanday ishlar amalga oshiriladi?	"Zarbulmasal" tarbiyaviy ahamiyatga oid asar ekanligini tahlil qiling.
27.	12-mavzu: She'rlarni o'qish metodikasi. Xotira mashqlari ustida ishlash	Adabiy tur va janrlar haqida ma'lumot bering. (T.I.: lirika, drama, epik asar...)	She'riyatning inson hayoti va ruhiyatidagi taassurotlari haqida fikr bildiring. (tarbiyaviy, estetik, ma'naviy olam...)	She'rlarning yozilish va tuzilish jihatdan qanday turlarini bilasiz?	Bolalar adabiyotida asosan qanday she'rlar o'tiladi, ularning mavzusi haqida ma'lumot bering.	Bolalar adabiyotida she'riyatida qaysi shoirlarni bilasiz, she'rlari bilan misol keltiring.
28.		She'riyatning ifodali o'qishdagi o'rnini ayting. (T.I.: onglilik, to'g'ri o'qish...)	She'riyatning xalq pedagogikasida tarbiya metodlari haqida fikr bildiring. (T.I.: tushuntirish, namuna, nasihat berish, o'git, qoralash va jazo)	Bolalar she'riyatining o'ziga xos jihatlarini tahlil qilib bering..	Bolalar she'riyatida xalq og'zaki ijodi namunalarining o'rnini va xotira mashqlaridagi rolini tushuntiring.	Jahon adabiyotida bolalar adabiyotidagi qanday dundona asarlarni bilasiz?
29.		Eng qadimgi yodgorliklar va xalq og'zaki ijodida ta'lim va tarbiyaga oid fikrlar.(T,I, manba, davrlashtirish. yozma	Qahramonlik eposlarida madh etilgan fazilatlar haqida so'zlab bering.(T.I.ezgulik,jasorat, sadoqatlilik,mardlik..)	«Metodika»ning maqsad va vazifalari haqida so'zlang bering	Dostonlar va ularning mavzu jihatdan turlarini tahlil qiling.	Eng qadimgi davrlardan bugungi davrgacha ta'lim va tarbiya taraqqiyoti haqida so'zlab bering.

		manbalar, «UrxunEnasoy» bitiglari.)				
30.	Metodika tarixi	Xalq og'zaki ijodi materiallari hamda yozma manbalar haqida so'zlab bering.	Bolalar adabiyoti vakillarining tarbiyaviy, ta'limiy merosi haqida so'zlab bering.	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev ta'lim-tarbiya haqidagi fikrlaridan so'zlab bering.	O'rxun-Enasoy yozma yodgorliklarining tilshunoslikka oid manba ekanligi haqida fikr yuriting..	Eng qadimgi yodgorliklarda tarbiyaga oid fikrlarni izohlang.